

Paradise Garden

meulenhoff.nl

Elena Fischer
Paradise Garden

ROMAN

Vertaling uit het Duits door Anne Folkertsma

MEULENEER

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
Letterenfonds
dutch foundation
for literature

Gepubliceerd met steun van het Goethe-Institut

ISBN 978-90-290-9685-0

ISBN 978-94-023-1972-9 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Paradise Garden*

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: © Laura Cronin

Auteursfoto: © Julia Sellmann/Diogenes Verlag

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2023 Elena Fischer

© 2025 Nederlandse vertaling Anne Folkertsma en Meulenhoff Boekeryj bv,
Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, ai training and similar technologies.

I

Mijn moeder is van de zomer gestorven.

Een liedje op de radio was alleen nog maar ruis en niet langer een uitnodiging om mee te zingen, ook al kenden we geen van beiden de tekst. Een hoosbui was alleen nog maar slecht weer en geen aanleiding meer om naar buiten te lopen en op blote voeten in de plassen te dansen.

Dat klinkt misschien poëtisch, maar dat is het alleen op papier. Veertien is een rotleeftijd om je moeder te verliezen. Het verdriet komt en gaat als eb en vloed, maar het is er altijd.

Mijn moeder werd op de warmste dag van het jaar begraven. De vogels vlogen zwoegend langs de witte hemel en de hagedissen trokken zich terug in de schaduw van de grafstenen. Langs de rand van de weg bloeiden rozenstruiken en de wind blies hun zoete geur naar het graf. De hitte rekte de tijd uit en vertraagde alle bewegingen.

Ik veegde mijn zweterige handen af aan mijn jurk en staarde in het gat bij mijn voeten. Daarbeneden lag de kist, erop lagen zonnebloemen, en erin lag mijn moeder. Haar donkere krullen rondom haar gezicht, haar rode lippen in een spottende glimlach, haar voeten in haar witte cowboylaarzen, zo stelde ik het me voor.

Bovendien stelde ik me voor dat mijn moeder opeens naast me opdook en me kwam redden. Ze streek haar rok glad en ging met haar hand door haar haar. Daarna zei ze iets als: 'Trek niet zo'n lang gezicht, het is niet te harden!' Mijn moeder drukte een kus op mijn kruin, pakte mijn hand en rende met me weg, zoals zo vaak.

Mijn moeder kwam natuurlijk niet.

In plaats daarvan kwam mijn eerste ongesteldheid.

De pastoor gooide aarde op de kist. 'Van de aarde zijt gij genomen, tot de aarde keert gij terug, maar de Heer zal u opwekken,' zei hij in een merkwaardige zingzang, en het bloed sijpelde warm en levend uit mijn lijf. Een moment lang dacht ik dat ik nu ook zou sterven en liefst was ik bij mijn moeder gaan liggen. Het voelde als verraad van mijn lichaam dat het uitgerekend nu ongesteld werd. Ik bleef stokstijf staan. Ik sloot mijn ogen en hoopte dat ik daardoor onzichtbaar was. Ik hoopte dat niemand zou merken dat ik net een vrouw was geworden.

Ik wilde mijn bloed ertoe brengen in mijn lichaam terug te stromen, maar kon niet tegen de zwaartekracht op. Mijn bloed liep langzaam langs mijn been naar beneden. Alles werd aangetrokken door de aarde. Ik kneep mijn dijnen tegen elkaar en verpestte mijn gele zomerjurk.

Als mijn grootmoeder erbij was geweest dan had ze haar lippen samengeknepen, twee dunne streepjes waarvan de uiteinden naar beneden wezen. Ze zou aan één stuk door hebben gehuild. Mijn grootmoeder leek een geheime watertank in haar lichaam te hebben. Daar werden haar tranenbeekjes mee gevoed. Misschien was haar gezicht wel zo rimpelig omdat al het water onbeheerst naar buiten stroomde en niets dan droogte achterliet.

Op de dag dat mijn moeder stierf viel ik uit elkaar. Wat overbleef was een rijtje letters dat ooit mijn naam was geweest.

Mijn moeder noemde me Billie. B-i-l-l-i-e.

Daarbij raakten haar lippen elkaar kort en zacht. Mijn echte naam hoorde ik voor het eerst toen ik zeven was. Op mijn eerste schooldag riep de juf alle kinderen een voor een af. Ik bleef over, samen met een naam die ik niet kende.

‘Billie is een afkorting van Erzsébet,’ zei mijn moeder. Haar uitspraak was perfect. Al verstond ik Hongaars, ik hoorde alleen maar Erwtensbed. Dat vond ik niet je van het.

‘Waarom ben ik niet meteen Billie gedoopt?’

‘Je grootmoeder was ertegen,’ zuchtte mijn moeder. Ik kende mijn grootmoeder niet, maar dat zij niks goedkeurde wat mijn moeder leuk vond, daar was ik al achter.

‘Waarom was ze ertegen?’ wilde ik weten.

‘De naam Billie komt niet voor in de Bijbel,’ zei mijn moeder.

‘Komt Marika dan wel voor in de Bijbel?’

Mijn moeder schudde haar hoofd. Toen zei ze: ‘Niet direct. Maar Marika betekent geschenk van God. Dat is de ene betekenis.’

‘Wil dat zeggen dat er nog een andere is?’

Mijn moeder grijsde zo breed dat ik haar gouden kies kon zien.

‘De opstandige. Maar daar had je grootmoeder niet aan gedacht.’

Maar nu terug naar het begin.

Het begin was de laatste dag voor de zomervakantie.

Het begin was een liedje op de radio.

Het begin was grote plannen.

Misschien was het begin wel alles bij elkaar.

In elk geval kwam ik net op tijd uit school om mee te kunnen raden. Mijn moeder en ik waren dol op dat radiospelletje.

‘Zet eens wat zachter,’ zei ik toen ik de huiskamer in kwam.

Ik had de presentator al op de galerij kunnen horen, en waarschijnlijk hadden al onze burens hem ook gehoord.

‘Sst,’ zei mijn moeder en ze legde een vinger op haar lippen. In haar andere hand hield ze de telefoon. Ik wist dat ze het nummer al had ingetikt. We hadden al heel vaak meegedaan.

Mijn moeder zat op de bank. Haar linkerbeen wipte en er glansden zweetdruppeltjes op haar voorhoofd. Het was een drukkend hete middag. Mijn moeder had alle ramen van onze flat opengezet, maar in de huiskamer stond de lucht toch stil.

Ik zat nog niet naast haar of het begon.

‘Drie, twee, één,’ zei de presentator, en toen klonken de eerste noten.

“‘Wicked Game’!” riep mijn moeder.

‘Echt niet,’ zei ik. Ik had het liedje meteen herkend. ‘Het is “All My Tears”!’

‘Weet je het zeker?’ vroeg mijn moeder.

‘Kom op, bell!’ zei ik.

Het liedje herkennen was stap één, ertussen komen stap twee. Het irritantste was het als je ertussen kwam maar het verkeerd had. Mijn moeder drukte op de groene knop en hield de hoorn tegen haar oor.

Geld winnen was voor ons vet belangrijk.

Waar wij woonden hadden de meeste mensen het woord ‘winnen’ allang uit hun woordenschat geschrapt.

Niemand woonde vrijwillig hier, aan de rand van de stad. Onze flat was de hoogste van vijf woonblokken die in een halve cirkel een kleine bonte stad op zich vormden. Elk gebouw was in een andere kleur geschilderd, het onze flets geel.

Als je dit adres opgaf, bij een sollicitatie bijvoorbeeld, dan wisten de mensen al genoeg. Hartelijk dank voor uw interesse, de volgende alstublieft. Mijn moeder kon erover meepraten.

Ik hield mijn adem in en telde, vier keer een kiestoon. Na vier piepjes waren we opeens op de radio.

Mijn moeder en ik waren zo opgewonden dat we elkaar steeds in de rede vielen. Mijn moeder switchte constant tussen het Duits en het Hongaars, zoals altijd wanneer ze opgewonden was. Maar de man op de radio begreep ons toch. Hij zei ten slotte dat we even moesten blijven hangen. We konden ons geluk bijna niet op.

‘Hopelijk gaat het in de wacht staan niet van onze prijs af,’ zei mijn moeder. Ze zette de telefoon op de luidspreker en wreef over haar rechteroor. Het zag vuurrood.

We stonden vijf minuten in de wacht. Toen werden we gefeliciteerd door een vrouw die mijn moeder naar haar rekeningnummer vroeg. Mijn moeder las de cijfers voor van haar

bankpasje. Het klonk of ze een gebed uitsprak waarvan ze al wist dat het verhoord zou worden.

Toen mijn moeder had opgehangen zei ze: ‘Deze zomer gaan we op vakantie!’

‘Op een echte vakantie?’ vroeg ik. Ik zag al palmen voor me, die wiegden in de wind, ik zag een zandstrand, en natuurlijk zag ik de zee.

‘Op een echte vakantie,’ zei mijn moeder. Toen stond ze op om zich klaar te maken voor haar werk.

Ik ging op de bank liggen. De hitte maakte me doezelig. Ik deed mijn ogen dicht en hoorde het water van de douche ruisen. Op een gegeven moment kwam mijn moeder in haar ik-kan-alles-zijn-outfit weer de huiskamer binnen. Haar paillettentopje glinsterde in het zonlicht, haar spijkerbroek zat loei-strak. Daarbij droeg ze haar witte cowboylaarzen, die versierd waren met kersen. Ze zei dag met een kus en nam de bus naar de stad, naar haar avondbaan.

Mijn moeder had twee banen.

’s Ochtends werkte ze in een grote glazen doos, die uit veel kleine glazen dozen bestond. Ze maakte er schoon voor medewerkers in dure pakken met stropdassen. Bovendien bracht ze hun paperclips, enveloppen en tekstmarkers – en soms ook een coldpack. Het was bepaald geen uitzondering dat iemand er tegen een deur of muur liep. ’s Avonds was mijn moeder serveerster in een café.

‘De cafébaan is voor de leuk,’ zei ze als ze na haar dienst haar fooien telde, ‘maar de schoonmaakbaan houdt ons in leven.’

Op het kantoor waar mijn moeder werkte zag ze de gekste dingen. Dat kwam doordat zij niet werd gezien. Als ze in haar spijkerbroek en jasshort door de gangen liep, papier in de printers deed of de wc’s schoonmaakte, was ze onzichtbaar.

De mensen waren in de loop van de jaren aan haar gewend geraakt, net als aan een rolcontainer of een staande lamp. Pas als ze thuiskwam, zich omkleedde, haar haar losdeed en haar lippen rood stifte, werd ze de mens die ze eigenlijk wilde zijn.

Eén keer per dienst maakte mijn moeder een rondje door alle kantoren om de prullenbakken te legen.

‘Het ware karakter van mensen kun je afleiden uit de manier waarop ze met dingen omgaan die ze niet meer willen,’ zei mijn moeder.

De man aan het eind van de gang gooide alles in zijn prullenbak: etensresten, halfvolle koffiebekertjes, cd’s, schoenen. Op een keer vond mijn moeder een zakdoek vol bloed. Ze kon die prullenbak niet gewoon legen, maar moest haar handen er telkens in steken om alles eruit te krijgen. Ze haalde zijn halve leven uit die prullenbak.

Toen mijn moeder die avond terugkwam uit het café was ik nog wakker. ‘Schuif eens een stukje op,’ zei ze en daarna kroop ze naast me in bed. Mijn moeder draaide zich naar me toe zodat we neus aan neus lagen.

‘Kunnen we met dat geld naar zee?’ vroeg ik.

‘Tuurlijk, naar welke?’ zei mijn moeder met een grijns.

‘De Atlantische Oceaan. Of de Caribische Zee.’

Als ik aan de zee dacht was die nooit saai. De zee was wild of turquoise, zoals op de posters in de etalage van reisbureaus. Hoe dan ook, ik verlangde ernaar. Soms was dat verlangen net een muggenbult op een stukje van mijn lijf waar ik niet bij kon om te krabben.

‘Ik wil naar Florida,’ zei mijn moeder. ‘Dan eet ik elke ochtend pancakes op het strand.’

‘Ja, logisch,’ zei ik en mijn maag begon te knorren.

Mijn moeder was verzot op Florida sinds ze een bepaalde

film had gezien. Daarin wonen een klein meisje en haar moeder in een trailer. Er gebeurt niks in die film. ‘Waarom maken mensen een film waarin niks gebeurt?’ wilde ik weten. Als ik verhalen schreef gebeurde daarin altijd heel veel. ‘Zolang er niks gebeurt is alles mogelijk,’ had mijn moeder geantwoord, en in zekere zin had ze daar gelijk in.

Mijn moeder stond op.

‘Ik ga er een paar maken,’ zei ze.

Toen verdween ze in de keuken.

De pancakes van mijn moeder waren de lekkerste die ik ooit had gegeten. Ze maakte ze altijd als we iets te vieren hadden. En we vonden er gelegenheden zat voor. Verjaardagen bijvoorbeeld. Niet alleen onze eigen, maar ook de verjaardagen van alle kinderen die in onze flat woonden. En er woonden hier een hoop kinderen.

Mijn moeder bracht me een bord vol op bed en vroeg: ‘Komen ze je niet al je oren uit?’

Dat vroeg ze elke keer.

‘Het is “je neus uit”’, zei ik, waarna ik mijn vinger in de maple syrup doopte en hem aflikte. Mijn moeder had nog steeds een probleem met uitdrukkingen. Ze haalde het onderste uit de kast, liet alles in het duizend lopen en zei: ‘Die idioot moet eerst maar eens z’n eigen pinda’s doppen!’

Mijn moeder kwam op de rand van het bed zitten.

‘Alles is na een tijdje afgezaagd.’

‘Een liedje bijvoorbeeld,’ zei ik.

Soms luisterde ik zo vaak achter elkaar naar hetzelfde liedje dat ik na verloop van tijd niet meer wist waarom ik het ooit leuk had gevonden.

‘Ja, bijvoorbeeld. Of een mens,’ zei ze. ‘Maar jij niet. Jij wordt nooit afgezaagd.’ Mijn moeder sloeg haar armen om me heen en mijn bord belandde bijna op de vloer.

Later, toen mijn moeder allang in de huiskamer in slaap was gevallen, stond ik nog één keer op. Ik deed mijn raam wijd open en leunde naar buiten in de warme zomerlucht.

We woonden bijna helemaal boven. Op de zeventiende verdieping. Van hieruit had je de zee kunnen zien als er een zee was geweest. Maar er was alleen een snelweg. De snelweg slingerde door het natuurreservaat en sneed het groen in twee stukken. Het geruis van de auto's was altijd aanwezig, maar inmiddels hoorden we het bijna niet meer. Vroeger had het geruis me vaak in slaap gewiegd. 'Hé, hoor je de zee?' fluisterde mijn moeder dan.

In de vakantie werd het verkeer drukker. Soms vulde mijn moeder grote glazen met sap en ijsblokjes en versierde ze die met roze rietjes en parasolletjes. Ze drukte me onze cocktails in de hand, pakte twee ligstoelen en zette ze buiten op de galerij, tussen onze huisdeur en de balustrade, waarvan de verf op veel plekken afbladderde.

Dan speelden we vakantietje.

We gingen naast elkaar zitten, mijn moeder in een witte bikini, ik in een badpak, en lieten de zon op onze buik schijnen. We waren blij dat wij er al waren, terwijl de anderen vastzaten in de file.

Ik stond bij het raam en luisterde aandachtig.

De waarheid besepte ik nu pas. De waarheid was natuurlijk dat wij van meet af aan hadden gedaan alsof. Wij hadden maar al te graag in een auto in de file vastgezeten om naar Italië, Frankrijk of Spanje te gaan.

3

Ik zat op de galerij en bladerde in reisbrochures. De brochures waren dik en de kaft glansde.

De man van het reisbureau had willen weten waar ik heen wilde, maar dat wist ik zelf nog niet precies. Ik wist alleen dat ik mijn moeder met een goed idee wilde verrassen.

‘Naar zee!’ zei ik.

‘Europa?’ vroeg de man, en ik knikte.

‘Portugal, Spanje, Frankrijk, Italië, Griekenland?’

‘Precies,’ zei ik. ‘En mag ik alstublieft ook een brochure over Hongarije?’

‘Maar Hongarije ligt niet aan zee,’ zei hij terwijl hij een pak brochures in een tas deed.

Ik wist natuurlijk dat Hongarije niet aan zee lag, en ik wist dat mijn moeder er nooit heen zou gaan. Maar ik keek graag naar plaatjes van Hongarije.

Ik stond al in de deuropening toen me nog iets te binnen schoot.

‘Hebt u ook een brochure over Florida?’

Nu staarde ik beurtelings naar de strakblauwe lucht boven me en naar een weg die dwars door turquoise water liep. Ik zag palmen op poederige stranden en roze hotels met enorme

zwembaden, veranda's met gevlochten schommelstoelen en tuinen met planten waarvan de bloemen zo groot waren als voetballen.

En toen zag ik de prijzen.

Die waren zo hoog dat we niet eens de vlucht erheen konden betalen. We konden geen enkele vlucht betalen, zelfs wanneer we een stoel hadden mogen delen.

Ik sloeg de brochure over Florida dicht en sloot mijn ogen. De zon stond hoog aan de hemel en kleurde het donker achter mijn oogleden rood. Ik had de hele galerij voor mezelf, maar wist dat het niet lang zo zou blijven. Mijn moeder en ik waren niet de enigen die hun leven naar buiten verplaatsten zodra het warm werd. We deelden de galerij met onze burens, die, net als wij, allemaal geen balkon hadden.

Zoals Luna. Luna was ouder dan ik, maar jonger dan mijn moeder. Hoe oud ze precies was wisten we niet. Soms zei ze 23, dan weer 32. De waarheid speelde verstoppertje tussen die twee getallen. Hoe oud ze was hing voor Luna af van hoe ze zich voelde. Luna werkte vlakbij, in zonnestudio Sunset. Als ze iemand graag mocht liet ze hem gratis op de zonnebank. In de zakken van haar spijkerbroek had ze altijd een, twee muntjes, die je in plaats van echt geld in de gleuf kon gooien. Wij mochten Luna graag en Luna mocht ons. Maar daar hadden we niks aan. Ik was te jong voor het solarium. Daar mocht je pas in vanaf je zestiende. Ik probeerde Luna telkens weer over te halen, maar ze schudde alleen haar hoofd zodat haar roze haar rondzwierde. Mijn moeder hoefde niet naar de zonnestudio. Als in de winter de huid van de meeste mensen rondom ons weer de kleur van boterhamworst kreeg, bleef zij altijd bruin. 'Dat is mijn Romabloed,' verzuchtte ze dan. Ze vond zichzelf een pechvogel omdat ze daardoor de kans misliep iets te krijgen zonder te betalen.

Ik sloeg de volgende brochure open. Italië. Italië was natuurlijk niet Florida, maar daar had je ook mooie stranden, en er was lekkere pizza. En dat is ook al heel wat. Ik vergeleek hotels en campings. Ik bladerde van voor naar achter, dan weer terug en begon weer van voren af aan. Binnen de kortste keren stelde ik vast dat we gewoon niet genoeg hadden gewonnen. Onze prijs was misschien genoeg voor een nieuwe matras of voor één of twee uitstapjes naar een groot pretpark. Het was ook genoeg voor een jaarkaart voor het zwembad. Waarschijnlijk was het zelfs genoeg voor de rit naar Italië in onze Nissan. Maar wat dan?

‘Gaan jullie van de zomer weg?’ vroeg een stem naast me opeens. Het was Ahmed. Over zijn schouder hing een sporttas en aan de sporttas hingen bokshandschoenen. Ahmeds huid glansde van het zweet, maar bij dit weer kon je niet zeggen of iemand op weg was naar zijn training of al had getraind. Ahmed was nog donkerder dan mijn moeder. Hij was officieel Israëli, maar eigenlijk Palestijn. Ik begreep niet hoe dat kon, maar het kon me ook eigenlijk niks schelen.

Ik overwoog even of ik hem over onze prijs moest vertellen, maar deed het niet. Ik wilde hem niet verdrietig maken. Ahmed was naar Duitsland gekomen om scheikunde te studeren, maar om een of andere reden schoot het maar niet op. Als mijn moeder hem vroeg hoe het ging, zei hij elke keer lachend: ‘Goed, goed!’ Maar de laatste tijd zweeg hij. Ik wist dat hij zijn baantje als folderbezorger kwijt was.

‘We wilden naar zee,’ zei ik in plaats daarvan. ‘Maar waarschijnlijk blijven we hier.’ Ik legde de brochure over Italië naast me neer. ‘Het is allemaal veel te duur.’

‘Ga dan naar de Noordzee. Dat is niet ver en ik heb gehoord dat het er heel mooi is.’

Ahmed deed zijn deur open. Hij woonde direct naast ons. Als we ergens hulp bij nodig hadden klopten we bij hem aan.

Hij was heel sterk en had grote handen waarmee hij elke jam-pot open kreeg. Ik was dol op Ahmed. Hij rook naar zeep en shisha, en hij had de langste wimpers die ik ooit had gezien. Bovendien had hij goede ideeën.

Ik stond op. Ik was liefst meteen nog eens langs het reisbureau gegaan om een brochure over Duitsland te halen. Maar 's middags was het dicht. In plaats daarvan haalde ik binnen mijn schoolatlas, een briefje, een pen en een rekenmachine. Ik sloeg de atlas open en zocht een overzichtskaart. Vanaf hier was er meer dan één snelweg naar het noorden. De snelwegen liepen natuurlijk niet helemaal door tot aan zee. Geen mens zou aan het strand willen zitten als de auto's achter zijn rug langs zoefden. Maar er waren genoeg kleinere wegen. Ik zocht de kortste weg. Daarna noteerde ik de plaatsnaam. We hadden genoeg geld voor de benzine. Misschien konden we zelfs een nacht in een hotel slapen.

Tot slot tekende ik de zon, een strand en de zee op het briefje en schreef ik er 'Noordzee' boven.

'Wat ben je aan het doen?' vroeg mijn moeder achter me.

Ze was tien minuten geleden uit haar werk gekomen. Ik hoefde me niet om te draaien om te weten dat haar spijkerbroek en haar T-shirt in het halletje op de grond lagen. Als ze van het kantoor kwam liet ze haar kleren gewoon vallen. Daarna schoof ze het middageten in de magnetron.

Mijn moeder boog zich met een dampend stuk lasagne over de rugleuning van mijn ligstoel.

'Ik dacht dat je nu vrij had,' zei ze vanwege de atlas.

'Ik plan onze vakantie.'

Ik pakte het bord aan en zette het naast me neer. Mijn moeder trok de tweede ligstoel naar de mijne toe.

'Laat eens zien,' zei ze.

Na drie seconden gaf ze mijn aantekeningen terug.

‘Nee. Geen denken aan. Hoe kom je daar nou op?’ Mijn moeder sloeg haar armen over elkaar.

‘Waarom niet?’ wilde ik weten.

‘Wat moeten we aan de Noordzee?’ vroeg ze. ‘Bibberen op het strand? We houden niet van wind, ben je dat vergeten?’

‘Het is er duizend graden. We liggen er niet te bibberen.’

‘Laten we naar Frankrijk gaan,’ zei mijn moeder en ze leunde achterover.

‘Frankrijk is te duur,’ zei ik. ‘We kunnen nét de reis betalen. Waar moeten we dan slapen?’

‘Daar verzinnen we wel wat op,’ zei mijn moeder en ze nam een slok van mijn cola.

‘O ja, wat dan?’

‘Het is daar warm. We zouden buiten kunnen slapen.’

‘En als het regent?’

‘Dan slapen we in de auto.’

Toen mijn moeder mijn gezicht zag zei ze: ‘Weet je dat er mensen zijn die hun hele leven in een auto doorbrengen? Ik wed dat ze hun auto dan elk jaar opnieuw verven.’

Ik was dol op onze Nissan, dat was het probleem niet. De Nissan was de enige luxe die we ons gunden. Meestal gingen we met de bus. Soms kochten we zelfs een kaartje. Slechts een enkele keer, aan het begin van de maand, gingen we met de Nissan naar de stad. Het probleem was dat onze auto al een jaar niet meer gekeurd was. Bovendien ging het portier bij de passagiersstoel niet goed dicht. Mijn moeder was vindingrijk: ze had het met een dik stuk touw aan het frame vastgemaakt. Maar in bochten moest ik het toch vasthouden als een dierbare die boven een afgrond bungelt.

‘Snap jij nou waarom overijverige agenten je over zoiets de wind van voren geven in plaats van dat ze op echte boeven jagen?’ had ze eens gezegd.

Maar zo snel gaf ik het niet op.

‘Het is mooi aan de Noordzee,’ zei ik.

‘Hoe weet jij dat nou?’ vroeg mijn moeder.

‘Van Ahmed. Hoezo weet jij nou dat het er niet mooi is?’

‘Sommige dingen weet ik gewoon.’

Ik had geen idee wat mijn moeder tegen de Noordzee had. Ik stond op, pakte de stapel reisbrochures en liet hem op de grond vallen.

‘Hé, wat moet dat?’ vroeg mijn moeder.

‘Als je alles al weet heb ik die voor niks gehaald.’

Mijn moeder staaarde naar de brochures. Op de bovenste brochure stond een flamingo.

‘Is dat Florida?’

Ik knikte.

Mijn moeder schoof haar zonnebril naar haar haargrens.

‘Heb je die speciaal voor mij gehaald?’

‘Ja,’ zei ik en toen sloeg mijn moeder haar armen om me heen. Natuurlijk omhelsde ik haar ook, want als je met zijn tweetjes bent kun je het maar beter snel weer goedmaken.

‘Hé, wat is er met jullie aan de hand?’

Luna was naar buiten gekomen. Haar voetstappen maakten een smakkend geluid op de tegels, dat kwam door haar slippers. Die droeg ze de hele zomer. Ze had ze op internet ontdekt, een paar kostte niet meer dan een bolletje ijs. Maar omdat de verzendkosten vier keer zo hoog waren, had Luna er gewoon een hele berg van besteld. Nu had ze slippers in alle kleuren van de regenboog. De slippers kwamen uit China en waren van kunststof. Mijn moeder zei dat Luna er huidkanker van aan haar voeten zou krijgen. Het was slechts een kwestie van tijd.

We schoven een stukje van elkaar af.

‘We gaan op vakantie,’ zei mijn moeder.

Luna pakte de brochures en ging tussen ons in op de vloer

zitten. Toen vertelde mijn moeder dat we hadden gewonnen. Tot besluit zei ze: ‘Billie wil naar de Noordzee, maar ik wil naar Frankrijk.’

‘Frankrijk!’ zei Luna in mijn richting. ‘Denk aan de croissants. En is het weer daar ook niet beter?’

Waarom begon iedereen nou over dat stomme weer? Ik wilde net iets zeggen, maar Luna praatte al door.

‘Bovendien hebben de Fransen een coole lifestyle. Hoe zeg je dat ook alweer?’

‘*Savoir-vivre?*’ vroeg ik.

‘Nee, het was iets anders.’

‘*Laisser-faire?*’

‘Precies, dat is het,’ zei ze.

Mijn moeder keek me aan en grijnsde. Het was duidelijk dat ik geen kans meer had. Ik zuchtte. Als mijn moeder zich iets in het hoofd had gezet, was ze er niet van af te brengen. En met de croissants had Luna natuurlijk gelijk.

Luna rommelde in de zak van haar short en haalde een flesje nagellak tevoorschijn. Ze liet het in de schoot van mijn moeder vallen en lachte alsof iemand een grap had verteld.

Luna lachte vaak zonder echte reden. Misschien maakte dat Luna tegelijk tot de vrolijkste en de verdrietigste mens die ik kende.

Luna had overdag meer dromen dan ik ’s nachts. Haar grootste droom was trouwen met een man die haar van haar schulden afhielp.

‘Dan kan ze lang wachten,’ zei mijn moeder op een keer.

Mijn moeder schroefde het flesje open en pakte Luna’s hand. Mijn moeder en Luna lakten vaak elkaars nagels. Luna lakte de rechterhand van mijn moeder, omdat mijn moeder rechts was, en mijn moeder lakte Luna’s linkerhand omdat Luna links was.

De lak zag eruit als gesmolten vanille-ijs.

‘Wanneer krijg ik nu eindelijk een kaart uit Hollywood?’ vroeg mijn moeder.

Terwijl Luna op de juiste man wachtte probeerde ze actrice te worden. Dat was haar tweede droom. Ze leerde voortdurend teksten uit haar hoofd: beneden bij de wasmachines, in de rij bij de supermarkt en terwijl ze de zonnebanken desinfecteerde. Ze wachtte tot ze ontdekt werd.

‘Gauw,’ zei Luna. ‘En dan koop ik een groot huis waar we allemaal samen kunnen wonen.’

Zulke ideeën had Luna de hele tijd. Ik bedacht dat we nu al samen in een groot huis woonden, dat we zelfs een muur deelden, maar ik zei niks.

‘En jij? Waar droom jij van?’ vroeg Luna aan mijn moeder.

Mijn moeder zweeg even. Daarna zei ze: ‘Van een airco.’

Luna lachte. ‘Oké. En waarvan echt?’

‘Van Frankrijk. Vanaf vandaag droom ik van Frankrijk.’

Mijn moeder leunde achterover en sloot haar ogen.

‘En wat is jouw droom?’ vroeg Luna toen aan mij.

Ik hoefde niet lang na te denken.

‘Ik wil schrijfster worden,’ zei ik.

‘Kijk maar uit wat je zegt,’ zei mijn moeder tegen Luna. ‘Ze schrijft de hele dag dingen in haar notitieboekje.’

Later deed ik popcorn in een plastic kom en zette die samen met de colafles en glazen op tafel in de huiskamer. Luna bracht chips mee.

‘Zoet en zout,’ zei ze en ze stak chips en popcorn tegelijk in haar mond. ‘Als jullie moesten kiezen... wat zou je dan nemen?’

‘Zoet,’ zei mijn moeder.

‘Zout,’ zei ik.

We zetten de tv aan en wachtten op Luna’s optreden. Intus-

sen had ik de hele tijd de geur van haar pasgewassen haar in mijn neus. Het rook naar kokos.

‘Daar! Achteraan!’ riep mijn moeder opeens.

Luna zat in een treincoupé en stak haar kaartje uit naar de conducteur. We spoelden ongeveer achtenzeventig keer terug.

We lieten ons graag aansteken door wat Luna haar ‘glamourleven’ noemde.

4

Een paar dagen later had mijn moeder vrij. Dat was het ene fijne ding. Het andere was dat er een nieuwe maand begon. Een nieuwe maand was zoiets als een nieuw leven. Aan het begin van elke maand probeerde mijn moeder het eind van de maand weer goed te maken. Aan het begin van elke maand zei mijn moeder: ‘Laten we iets gaan doen.’

Ik luisterde naar het zachte gepiep uit de huiskamer. Mijn moeder zou zo wakker worden. Ze lag te draaien op de grote luchtmatras. Elke avond pompte ze die op, elke ochtend liet ze de lucht er weer uit en vouwde haar bed op tot een pak dat ze achter de bank schoof.

Toen hoorde ik mijn moeder op blote voeten door de keuken heen en weer lopen. Ze vulde de waterkoker, ze deed de oven open en haalde er een bakblik uit, schoof het er weer in en sloot de oven.

Ik lag in bed en droomde over onze vakantie. De afgelopen dagen had ik telkens opnieuw foto’s van de Noordzee met foto’s uit Frankrijk vergeleken. Natuurlijk had ik toch nog een brochure over de Noordzee gehaald. Toen ik met de brochure onder mijn arm was thuisgekomen, had mijn moeder alleen haar wenkbrauwen opgetrokken, maar niets gezegd.

Toen was er iets geeks gebeurd. Hoe langer ik door de foto's van Frankrijk bladerde, des te fletser werden die van de Noordzee. Hoe langer ik naar eindeloze, met palmen omzoomde strandpromenades, kleurige oude binnensteden, enorme jachten in de havens en crêpes met chocolade staarde, des te meer zin kreeg ik om naar Frankrijk te gaan. Ten slotte was ik er niet helemaal zeker meer van of je wel echt op vakantie ging als je in Duitsland bleef.

En toen mijn moeder die ochtend met warme croissants en een café au lait mijn kamer in kwam, was ik allang overtuigd.

'In Frankrijk is dit allemaal nog veel, veel lekkerder,' zei ze.

'Oké, dan gaan we naar Frankrijk!' zei ik met volle mond.

Mijn moeder deed een rondedansje en maakte een buiging. *'Merci, madame!'*

Ik vermoed dat dat de enige Franse woorden waren die ze kende. Behalve 'croissant' en 'crêpe' natuurlijk.

En daarna zei ze: 'Laten we iets gaan doen. Laten we de stad in gaan. Je mag een nieuwe jurk uitzoeken.'

We parkeerden de Nissan in een ondergrondse parkeergarage aan de rivier. Vanaf daar moest je tien minuten naar de binnenstad lopen, maar dat was de moeite waard. Die parkeergarage was de goedkoopste van allemaal. Bovendien wandelde je langs de rivier.

De rivier deelde onze stad in tweeën. Aan onze kant was een stuk waar je mocht barbecueën. Als het warm was kwamen daar grote families bijeen. Ze waren zo groot dat je geen idee had wie de vader van wie was of de oom of de zus of de nicht. Maar dat deed er ook niet toe want iedereen hoorde bij elkaar. De vrouwen zaten op felgekleurde kleden, de mannen speelden